

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Nové knihy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 57 (2012), No. 3, 264–264

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/143208>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2012

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

nové knihy

**EMILIE TĚŠÍNSKÁ:
DĚJINY JADERNÝCH OBORŮ
V ČESKÝCH ZEMÍCH (ČESKO-
SLOVENSKU).**

Data a dokumenty (1896–1945). Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha 2010, 578 stran. ISBN 978-80-7285-122-5.

Předložená rozsáhlá publikace o dějinách jaderných oborů v našich zemích pochází z pera (resp. z počítače) naší přední uznávané historičky vědy zaměřující se především na vědy jaderné, Emilie Těšínské. Práce vznikla v rámci výzkumného grantového projektu a zahrnuje období do roku 1945, tedy vlastně před érou jaderné energetiky. Mohli bychom se proto těšit na další pokračování, i když sledovat poválečný vývoj jaderných oborů se stává stále obtížnějším a takřka bezbřehým úkolem.

Stávající publikaci lze stručně charakterizovat jako podrobný a vyčerpávající komentovaný soubor historických pramenů, který žádný náš odborník v této oblasti nemůže pominout. Kniha má v podstatě tři hlavní části: 1. komentovanou chronologii doplněnou přehlednými tabulkami, životopisy a obrazovou přílohou, 2. bibliografii o 600 položkách se stručnou charak-

teristikou jednotlivých pramenů, 3. texty 67 vybraných zásadních článků, dopisů a často vzácných archivních dokumentů v původních jazycích s paralelním českým překladem. Zpestřením textu je soubor vybraných citátů známých osobností vztahujících se k jaderným vědám. Chybí bohužel nejproslulejší výrok Rutherfordův o tom, že ten, kdo uvažuje o možnosti využívat jadernou energii se oddává čiré iluzi. V chronologickém přehledu jsem postrádal adekvátní zvýraznění takové události, jakou byl Rutherfordův objev atomového jádra a možná i úvaha o tom, že český fyzik Bohumil Kučera byl se svými experimenty s rozptylem částic alfa v roce 1906 tomuto objevu vlastně tak trochu na stopě.

Tématika jaderných oborů v našich zemích má dva zvláštní aspekty. Za prvé je to její neobyčejná komplexnost. Počínaje jadernou fyzikou a chemií zahrnuje celou oblast využití ionizujícího záření, rentgenologie, radiodiagnostických a radioléčebných metod, radiobiologie, zkoumání vlastností materiálů, geofyziky, kosmické fyziky a všechny tyto obory se u nás rozvíjely a autorka se je pokusila zmapovat. K tomu přistupuje podivuhodná situace, že česká pánev je vlastně jediným místem v Evropě, kde se nacházejí významná ložiska uranových rud. Autorka se zmiňuje o počátcích těžby uranu u nás a výrobě uranových barev v první polovině 19. století. České uranové rudy posloužily manželům Curieovým k separaci polonia a radia, o českém uranu se zmiňuje Einstein ve svém známém dopise Rooseveltovi. Uran a s ním spojená radioaktivita je tedy dar přírody našim zemím, možná danajským, a je tedy naší povinností s ním umět náležitě zacházet a využívat ho bezpečně a smysluplně.

Ivan Štoll